

Quāto p̄ncipes fatiūt: dicitur
ciuitas facere: Sic autē non
oēs existimāt se esse illud qd̄
sunt. Principale enim in homi-
ne est mens ratiōnalis. secūda-
riū autē est natura sensitua et
corpalis. Quoz p̄mū uocat
ap̄. interiorē hominē ut pat̄
2. cor. v. **H**omi autē existimāt
p̄ncipale in seip̄ ratiōnalē
naturā siue interiorē hominē.
vñ fm hoc existimāt se eē qd̄
sūt. mali autē existimāt p̄nci-
pale in seip̄is naturam sensit-
uā et corpālē scz exteriorē homi-
nē vñ nō recte cognoscētes se
8 ip̄s non uere diligunt. **E**t
hoc p̄bat philo. in. ix. ethi. p̄
quiqz. que sūt amicitie p̄pria.
vnusquisqz enī amec9 p̄mo
quidē uult suū amcū esse. et ui-
uere. **S**ecūdo uult ei bō. **T**er-
cō opatur bō. ad ip̄m. **Q**uar-
to uiuit ei delectabiliter. **Q**u-
to cōcordat cū ip̄o quasi in eis-
dem delectat9 et cōtristatus.
Et fm hoc homi diligūt seip̄s.
q̄tum ad interiorē hominē
Quia etiā uolūt ip̄m obserua-
ri in sua integritate. **E**t optāt
ei bona eius que sunt bona spi-
ritualia. et ad assequēdū opaz
impēdūt. **E**t delectabiliter ad
cor redeūt. quia ibi inueniunt
bonas cogitatōes in presenti.
et memoriā bonozū preteri-
toz. et spem futurozū bonozū

ex quib9 delectacō causatur.
Similiter etiā nō patiūtur i-
seip̄ dissentionem uolūtatis.
qz tota aīa eoz tēdit in vnū
Contrario autē mali non uo-
lunt cōseruari in interioris ho-
minis integritate. nec appetūt
eius spūalia bona. nec ad hoc
opantur. nec delectabile est
eis secū cōuiuere redeundo ad
cor. qz inueniūt ibi mala p̄sen-
tia. p̄teita. et futura que ab hōz
rēt. nec etiā sibi ip̄s cōcordāt
p̄t cōsciētā remordētē fm
illud ps̄. **A**rguā te. et statuā
cōtra fatiē tuam. **E**t p̄ idē p̄-
bari pōt qz mali amāt seip̄s
fm corrupcōem exterioris ho-
minis. **S**ic autē homi nō amāt
seip̄s. odiūt ergo mali seip̄s
scōm p̄ncipale sui. uic9 aīam.

Capitulū. vii.

Hec necessariū est scire a
quō inimici uel pecca-
tores sint diligendi uel
odiendi de quibus xp̄us p̄ce-
ptum dat ma. v. dices. **A**udi-
stis qz dictū est. diliges p̄-
mū tuū. et odio habeb̄ inimi-
cum tuū. **E**go autē dico uob̄ di-
ligite inimicos uestros bñfaci-
te hīs qui odert uos. et orate
p̄ p̄sequētib9 et calumnianti-
bus uos. ut sitis filij p̄ris v̄ri:
qui in celis est. **Q**ui solē suū
ocari facit sup̄ bonos et malos.
et pluit sup̄ iustos et iniustos

Quintum Preceptum

qui mala intencōne gaudet de malo proximi. Aut tristatur de eius bono. Dicitur primo qui affectat alteri malū non ad correctionem eius. sed tñ in malū suum. puta ex odio. rancore. vel animi amaritudine. Quia si quis vellet alteri malum pene ut carceres. vrbra. paupertates. infirmitates. et hmoi. a solū ad correctionem sui et profectum anime eius. Aut propter eorum utilitatem. et faceret illud non ex amaritudine animi. rancore. vel vindicta. sed fraterna dilectione. Talis non est inimicus alteri. censendus. sed amicus. quia prodesse conatur. quous obesse videtur. Ideo parentes puniētes pueros suos. et magistri scolares. non sunt eorum inimici estimandi. sed amici. Secundo dicitur non ad iusticiam exercendam. Quia qui vult aut infert alteri malū pene. amore exequenda iusticie: non est inimicus persone puniēde. Vñ licet non est inimicus eius quem occidit mediante iusticia. nec iudex similis dummodo non ex odio. vel rancore. sed solū propter eorum utilitatem illa faciant. amore preclarissime iusticie. De tercio. vel propter aliquod aliud bonū. quia medicus qui prodesse intendit tanquam amicus: vult infirmum quem sanare intendit. Dicitur quarto vel qui mala intencōne gau-

Capitulum Septimū

det de malo proximi. a tristatur de eius bono. Quia si intencōne bono facit. ut de tristitia inuidie fuit dictū: non est inimicus. censendus. Ex quibus patet quod homo potest licite velle in casu amico suo malum. scilicet paupertatis. infirmitatis. mortis. vel hmoi. dummodo sine rancore fiat. et bono intencōne. ad bonum peccatis. vel coitatis. seu iusticie. Ut gregorius dicit. xxij. moralium. Sed ut ibidem scribitur. ad hanc seruanda valde necessariū est subtilissime discretōnis examē. nec cum nostra odia exequimur: fallamur sub specie utilitatis aliene. videlicet estimātes nos mala inimicis nostris velle. propter eorum correctionem. vbi ex odio volumus. rancore. vel mala affectione. Et statim loquitur de tyranno propter facinorā punito. Subtiliter inquit pensare debemus. quod debemus ruine peccatoris. a quod iusticie dei ferietis. Nam cum puerum quem oipotens deus percussit. a condolēdū est miserie peccatoris. a cogaudēdū est iusticie iudicis. **S**ecundo notandum quod in inimico duo sunt consideranda. primum est inimicitia. odium. seu rancor. quem habet ad proximum suum. et in illa non debemus inimicum diligere. hoc est quod non debemus velle quod sint inimici nostri. aut aliorum. aut ut habeant odium. inimicitiam. a hmoi. vrbra. nos. vel proximos.

Capitulū Septimū

quia hoc esset velle eoz mala
a peccata contri caritatem. Et
hoc tenet comūter doctores
i. iij. di. xxix. a. xxx. a. tho. 2. 2.
q. xxv. Quod dñs dñda ē in im-
mō iph? natura fm quā ad
dei ymaginē creatus ē: capax
glorie nobiscū: a nr̄ primus
Et fm hoc dicendū. primo q̄
ex p̄cepto tenemur inimicos
nostros nō odire fm naturā.
fm quā sūt nr̄i primi. Secū-
do q̄ tenemur eos fm naturā
non solū nō odire. s; etiā tene-
mur eos diligere. Ita ut veli-
m? eis bona felicitatis eterne.
virtutū. a bona nature. fortu-
ne. inq̄tū eos talia pmouent
ad bñtudine eoz. Primū pa-
tet p̄. xxv. Si ceciderit immi-
cus tu? ne gaudeas. ne forte
videat de9 a displiceat illi. et
auitat irā suam ab eo. a cū ab
illo auerteit. ad illū dirigat q̄
de inimici ruina gaudebat. Et
exo. xxij. Si videris afinū im-
mici tui in luto iacentem. non
p̄terib̄ nisi p̄ri? eleues eū. Si
inimici afin? nō est relinquen-
dus in luto. q̄ totumns xp̄i s̄a-
guine redēptus. a dei ymagie
infigntus. non d; negligi hō
Iho. i. Joh. iij. Qui odit fr̄z
suū. homicida ē. Et satis q̄ ois
homicida nō habet vitā et nā
in se manentem. Qs̄ doctores
exponūt sic Qui odit fr̄re

Quintū Preceptum

suū. qd̄ p̄ri? est q̄ nō dilige-
re eū. homicida est suū p̄ri? spi-
ritualiter. a fr̄is sui corporalit.
dispositiōe tñ. Secūdu pat; qz
mat. xxij. p̄ceptiōe. diliges p̄-
ximū tuum sicut teip̄sū. S; im-
micus ē p̄ri? tuus. ut patu-
it sup̄. Itē mat. ix. v. dñs p̄cep-
ptiue dicit diligite inimicos ve-
stros bñfacite hīs qui odēt
vos. Idem probat mgr̄ m. 3.
di. xxx. **¶** Hic autē quare te-
nemur inimicos diligere ē. qz
dilectio quā xp̄s nob̄ p̄cipit
qua tenemur diligere primū
est caritas. que hñtem facit at-
tendere q̄ qlibet primus via-
tor est ad ymaginē dei. dei ca-
pax a bñtudinis que capaci-
tas cū sit naturaliter i inimico
a i amico: oēs tenemur dilige-
re ad tale bonū. Deus enī ē vni-
uersale bonū i nullo inimubi-
lis ex cōicaōe sui ad aliū. cū
bono fauere delem? a optae
ut ab omb? hōib? viatorib?
honoretur. Diligam? ergo in
inimico oē illd̄ qd̄ ē i eo a deo.
a odiam9 in eo oē illd̄ qd̄ ē
a dyabolo. Sic cū medicus in-
firmū diligit. s; febre m̄ pleq̄-
tur. Et mater filiū diligit. sed
eius scabiē odit. **¶** Quo ad
terciū p̄cipale vtrū ad di-
ligendum inimicū exigatur
sp̄tialis actuaō mētis. Nōn
dū fm tho. vbi sup̄. q̄ dilectō

nature inimici potest dupliciter considerari. Vno modo in generali. et sic est in precepto. ut cum aliquis in generali diligit proximos: ab illa generalitate inimicum non excludat. **U**n qui oraret ex deliberatione: corde. vel ore. dicendo domine da pacem huic civitati. vel regioni. de precepto tali inimico meo: precar; moraliter. quia cum caritate ager; **A**lio modo considerat dilectio proximi in speciali ut scilicet aliquis in speciali moueatur motu dilectionis actualis ad inimicum suum. ita quod actualiter velit et optet sibi bonum. **I**llud secundum theodoricum non est de necessitate precepti. **E**xempli gratia. **C**um quis cogitat de sorte inimico suo: non est preceptum quod statim velit vel optet sibi bonum actualiter. **Q**uia preceptum de dilectione inimicorum est affirmatiuum. **I**deo non obligat per seipsum. **S**ed preceptum est ut non odiat eum. et nunquam affect; vel optet sibi malum intentione nocendi. **Q**uia non odire proximum est preceptum negatiuum. **I**deo obligat ad semper et pro semper. **E**st tamen secundum theodoricum hoc de necessitate caritatis. secundum preparationem animi. ut scilicet homo habeat animi patum ad hoc ut in singulis inimicum affectiue et etiam effectiue diliger; si necessitas occurrer; **S**ed quod absque articulo necessitatis homo hoc actu impleat: perfectionis est. **U**t **A**ugustinus probat in entychidion. **E**t

ut ibidem dicit. est adhuc maioris perfectionis. quia homo magno conatu et perfecto amore elicitur ferretur dilectiue in inimicum cum affectu sibi volendo bonum. potissime me dum ille inimicus actu offendit. ut fecerunt christus in cruce. et Stephanus moriturus.

Capitulum viii.

Secundo cum inimici a nos persequatur ore. debemus eis dilectionis beneficia ostendere non solum corde. sed et ore. quod fieri potest tripliciter. de quibus pro presentia tractabitur. **P**rimo de reconciliatione. **S**ecundo de vitanda calumnia. **T**ercio de oratione. et de impendenda benedictione. **Q**uintum ad primum: valet illud **M**atth. v. **S**i offers munus tuum ad altare. et recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid aduersum te. relinque ibi munus tuum ante altare. et vade reconciliari fratri tuo. **U**bi primo non dicitur quod sit templum in quo offerendum sit munus. quod altare super quo. et quod munus seu sacrificium. **T**emplum est anima mundi et corpus per quod fuit deus per christi passionem in baptisate consecrata teste apostolo. **1. cor. iij.** nescitis quod templum dei estis vos. **E**t iterum templum dei sanctum est quod estis vos. **E**t alibi scriptum estis portio magno gloriificate et portate deum in corpore vestro. **A**ltare est fides vera et firma de qua **1. pet. i.**